Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 3. září 2015 [1]

Věc C-154/14 P

SKW Stahl-Metallurgie GmbH
SKW Stahl-Metallurgie Holding AG
proti

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Článek 27 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 — Články 12 a 14 nařízení Komise (ES) č. 773/2004 — Procesní pravidla šetření případů porušení unijních pravidel hospodářské soutěže — Právo být vyslechnut — Slyšení — Neveřejné slyšení před Komisí“

1. Není pochyb o tom, že podniky mají v souvislosti s šetřením případů porušení unijních pravidel hospodářské soutěže právo být vyslechnuty. Existuje však právo být vyslechnut neveřejně? To je zásadní otázka vyplývající z tohoto kasačního opravného prostředku. Z níže uvedených důvodů mám za to, že uvedenou otázku je třeba zodpovědět záporně.

2. Navrhovatelky se domáhají, aby Soudní dvůr zrušil rozsudek Tribunálu [2], kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Komise [3] o uložení pokuty ve výši 13 300 000 EUR navrhovatelkám z důvodu účasti na kartelové dohodě na trzích karbidu vápníku a magnezia. Navrhovatelky přitom tvrdí zejména, že se Tribunál tím, že Komisi nevytkl zamítnutí jejich žádosti o neveřejné slyšení (*in camera*) [4] v rámci správního řízení, dopustil nesprávného právního posouzení.

3. Ostatními důvody kasačního opravného prostředku, kterých se navrhovatelky dovolávají, se budu zabývat jen stručně a zaměřím pozornost pouze na první důvod kasačního opravného prostředku.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Rozsudek ze dne 23. ledna 2014, SKW Stahl-Metallurgie Holding a SKW Stahl-Metallurgie v. Komise, T-384/09, EU:T:2014:27 (dále jen „napadený rozsudek“).

3 — Rozhodnutí Komise C(2009) 5791 final ze dne 22. července 2009 týkající se řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 [Dohody o Evropském hospodářském prostoru; Úř. věst. 1994, L 1, s. 3 (dále jen „Dohoda o EHP“)] (věc COMP/39.396 – reagenty na bázi karbidu vápníku a magnezia pro ocelářský a plynárenský průmysl; Úř. věst. C 301, s. 18; dále jen „sporné rozhodnutí“).

4 — V tomto stanovisku se pojmem „neveřejné slyšení“ rozumí setkání strany řízení s orgánem příslušným k vydání rozhodnutí bez účasti ostatních stran (neveřejné jednání *ex parte*) a nikoli slyšení, které není přístupno veřejnosti.

I – **Právní rámec**

4. Článek 27 nařízení (ES) č. 1/2003 [5] („Slyšení stran, stěžovatelů a ostatních osob“) stanoví:

„1. Před přijetím rozhodnutí podle článků 7, 8, 23 a čl. 24 odst. 2 poskytne Komise podnikům nebo sdružením podniků, proti nimž je vedeno řízení Komise, příležitost, aby byly slyšeny ve věci, jíž se týká námitka přijatá Komisí. Komise založí svá rozhodnutí pouze na námitkách, ke kterým se mohly dotyčné strany vyjádřit. [...]

2. Při řízení musí být plně dodržováno právo dotyčných stran na obhajobu. [...]“

5. Na základě čl. 33 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1/2003 vydala Komise prováděcí ustanovení mimo jiné k praktickému režimu slyšení podle článku 27 nařízení. Předmětná ustanovení se nacházejí v nařízení č. 773/2004 [6]. Pod nadpisem „Právo být slyšen“ stanoví čl. 12 odst. 1 nařízení č. 773/2004, že Komise poskytne stranám, kterým zašle oznámení námitek, možnost přednést stanoviska ústně při slyšení, pokud o to požádají v písemných vyjádřeních.

6. Článek 14 nařízení č. 773/2004 („Vedení slyšení“) stanoví:

„6. Slyšení nejsou veřejná. Každá osoba může být slyšena sama nebo v přítomnosti jiných osob vyzvaných k účasti na řízení, přičemž je nutno respektovat oprávněné zájmy podniků na zachování jejich obchodních tajemství a jiných důvěrných informací.

7. Úředník pro slyšení může stranám, kterým bylo určeno prohlášení o námitkách [zasláno oznámení námitek], stěžovatelům, jiným vyzvaným osobám, službám Komise a orgánům členských států dovolit, aby během slyšení kladly otázky.

8. Výpovědi každé osoby se při slyšení zaznamenávají. Záznam slyšení bude na žádost poskytnut osobám, které se slyšení zúčastnily. Přitom je nutno respektovat oprávněný zájem účastníků řízení na zachování jejich obchodních tajemství a jiných důvěrných informací.“

7. Konečně čl. 16 odst. 1 nařízení č. 773/2004 stanoví, že Komise nesděluje ani nezpřístupňuje informace ani dokumenty, jestliže obsahují obchodní tajemství nebo jiné důvěrné informace jakékoli osoby.

II – **Skutečnosti předcházející řízení**

A – *Shrnutí*

8. V rozsahu relevantním pro toto řízení došla Komise podle napadeného rozsudku [7] ve sporném rozhodnutí k závěru, že hlavní dodavatelé karbidu vápníku a magnezia pro ocelářský a plynárenský průmysl porušili článek 81 ES a článek 53 Dohody o EHP tím, že se od 7. dubna 2004 do 16. ledna 2007 účastnili jediného a trvajícího protiprávního jednání porušujícího uvedená ustanovení. Dotčené protiprávní jednání spočívalo v rozdělení trhu, kvótách, rozdělení zákazníků, určování cen a výměně citlivých obchodních informací mezi dodavateli granulovaného karbidu vápníku a granulovaného hořčíku na podstatné části trhu v Evropském hospodářském prostoru (dále jen „dotčené protiprávní jednání“).

5 — Nařízení Rady ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), v platném znění.

6 — Nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků 81 a 82 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81), v platném znění.

7 — Odkazuje se přitom na body 1 až 4 napadeného rozsudku (dostupný pouze v německém a francouzském znění).

9. Komise zejména došla v čl. 1 písm. f) sporného rozhodnutí k závěru, že se společnost SKW Stahl-Metallurgie GmbH (dále jen „SKW“) účastnila dotčeného protiprávního jednání ode dne 22. dubna 2004 do dne 16. ledna 2007 a že se společnost SKW Stahl-Metallurgie Holding AG (dále jen „SKW Holding“) účastnila dotčeného protiprávního jednání ode dne 30. srpna 2004 do dne 16. ledna 2007. Komise měla za to, že se zaměstnanci společnosti SKW v uvedeném období přímo podíleli na kartelových dohodách nebo jednáních ve vzájemné shodě popsaných ve sporném rozhodnutí. V období ode dne 30. srpna 2004 do dne 16. ledna 2007 byla společnost SKW Holding přímým vlastníkem 100 % podílu ve společnosti SKW. Z tohoto důvodu došla Komise na základě předpokladu vycházejícího z vlastnictví uvedeného podílu k závěru, že společnost SKW Holding ve skutečnosti ovládá společnost SKW – přičemž uvedený předpoklad byl podle názoru Komise „potvrzen“ dalšími skutkovými okolnostmi [8] – a že společnost SKW Holding tvoří se společností SKW jediný hospodářský subjekt, a může tedy nést odpovědnost za porušení pravidel hospodářské soutěže společností SKW.

B – *Správní řízení před Komisí* [9]

10. V odpovědi ze dne 6. října 2008 na oznámení námitek Komise ze dne 24. června 2008 navrhovatelky argumentovaly, že rozhodující vliv na společnost SKW vykonává ve skutečnosti společnost Degussa, a nikoli společnost SKW Holding, a požádaly o slyšení za účelem vysvětlení této skutečnosti. Poté, co byly vyzvány, aby se dostavily ke slyšení, požádaly navrhovatelky e-mailem ze dne 31. října 2008, aby byly vyslechnuty neveřejně, pokud jde o jejich argumentaci týkající se úlohy společnosti Degussa. Navrhovatelky odůvodnily svou žádost jednak tím, že na společnosti Degussa závisí hospodářské přežití společnosti SKW, neboť jí prvně jmenovaná společnost dodává téměř veškeré zásoby karbidu vápníku, a jednak tím, že s ní v současné době vyjednává o nové dodavatelské smlouvě. Navrhovatelky dále argumentovaly tím, že přednesení jejich stanoviska v přítomnosti společnosti Degussa by vážně ohrozilo jejich vzájemné obchodní vztahy a mohlo vést k postihům. V e-mailu ze dne 5. listopadu 2008 navrhovatelky uvedly, že praktickým řešením by mohlo být zpřístupnit neveřejný přednes jejich stanoviska společnosti Degussa až po skončení roku 2008 nebo až po uzavření nové dodavatelské smlouvy. Navrhovatelky poté zaslaly dne 6. listopadu 2008 e-mail úřednici pro slyšení, v němž znovu poukázaly na výše uvedené problémy.

11. Dopisem ze dne 6. listopadu 2008 úřednice pro slyšení žádost o neveřejné slyšení odmítla. Došla totiž k závěru, že žádost nevychází *stricto sensu* z ochrany obchodního tajemství a jiných důvěrných informací navrhovatelek, a zabývala se jí proto z hlediska práva být vyslechnut. Konstatovala rovněž, že se argument vznesený navrhovatelkami týká jednání společnosti Degussa, a lze k němu tedy přihlížet jako k polehčující okolnosti [10] jen s ohledem na následné vyjádření společnosti Degussa, a uvedla, že neveřejným slyšením by byla společnost Degussa zbavena práva ústně se k tvrzením navrhovatelek vyjádřit. Úřednice pro slyšení konečně nepovažovala výše zmíněné praktické řešení navrhované navrhovatelkami za reálné, neboť není jistý výsledek ani doba trvání vyjednávání o vzájemné smlouvě.

12. Slyšení se konalo ve dnech 10. a 11. listopadu 2008.

8 — Uvedené okolnosti byly následující: (i) společnost SKW tvoří součást divize prášků a granulátů společnosti SKW Holding; (ii) společnost SKW Holding udržuje každodenní kontakt se svými dceřinými společnostmi; (iii) společnost SKW Holding je odpovědná za strategický rozvoj společnosti SKW; (iv) společnost SKW Holding přijímá rozhodnutí týkající se zaměstnanců, jejich náboru a financování; (v) společnost SKW předává společnosti SKW Holding měsíční výkazy finančních údajů; (vi) společnost SKW potřebuje k uzavření smluvních ujednání s bankami podpis člena představenstva společnosti SKW Holding; a (viii) příjmy společnosti SKW jsou započítávány do hospodářských výsledků společnosti SKW Holding. Podle názoru Komise přitom nebylo podloženo tvrzení, že společnost SKW Holding je pouhým obchodním zástupcem společnosti Evonik Degussa GmbH (dále jen „Degussa“) či finančním investorem.

9 — Odkazuje se na body 24 až 33 napadeného rozsudku.

10 — Upozorňuji, že v dopise ze dne 6. listopadu 2008 úřednice pro slyšení skutečně zmiňuje, že by informace o jednání společnosti Degussa mohly mít význam, pokud jde o „zproštění [navrhovatelek] odpovědnosti, *nebo* jako polehčující okolnost“ (kurziva provedena autorem stanoviska). Uvedený dopis nedokládá, že by podle názoru úřednice pro slyšení směřovala argumentace navrhovatelek pouze k uplatnění polehčující okolnosti (viz bod 31 tohoto stanoviska).

13. Dopisem ze dne 28. ledna 2009 informovaly navrhovatelky úřednici pro slyšení o tom, že společnosti SKW a Degussa uzavřely novou dodavatelskou smlouvu, a že tedy již nic nebrání slyšení za přítomnosti společnosti Degussa. Požádali proto o možnost přednést dosud neuvedené stanovisko k jednání společnosti Degussa na dalším slyšení.

14. Úřednice pro slyšení tuto žádost o další slyšení dopisem ze dne 3. února 2009 odmítla, neboť měla za to, že právo být vyslechnut vzniká vydáním oznámení námitek, a to jen jednou. Úřednice pro slyšení však dala navrhovatelkám možnost předložit další písemné vyjádření k této otázce, a to v nově stanovené lhůtě.

15. Konečně dopisem ze dne 10. února 2009 informovaly navrhovatelky úřednici pro slyšení, že s jejím stanoviskem nesouhlasí. Argumentovaly tím, že právo být slyšen není „jednorázové“, nýbrž musí být zajištěno během celého řízení. Jelikož ve svých písemných vyjádřeních navrhovatelky dosud neupozornily Komisi na úlohu společnosti Degussa a závislost společnosti SKW na uvedené společnosti, nesouhlasí navrhovatelky s tím, že by právo být vyslechnut mohlo být nahrazeno možností předložit další písemné vyjádření.

16. Dne 9. července 2009 vydala úřednice pro slyšení závěrečnou zprávu k návrhu rozhodnutí o dotčeném protiprávním jednání[11], v níž uvedla své stanovisko k žádosti navrhovatelek o neveřejné slyšení. Úřednice pro slyšení ve zprávě uvedla, že se návrh rozhodnutí týká pouze námitek, k nimž se účastnice řízení mohly vyjádřit, a že právo všech účastníků být vyslechnut bylo zachováno.

III – **Řízení před Tribunálem**

17. Podáním doručeným dne 1. října 2009 podaly navrhovatelky žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí. Dovolávaly se přitom šesti důvodů pro zrušení uvedeného rozhodnutí, a to (i) porušení práva být vyslechnut; (ii) nesprávného použití článku 81 ES; (iii) porušení povinnosti uvést odůvodnění; (iv) porušení zásady rovného zacházení; (v) porušení článků 7 a 23 nařízení č. 1/2003, jakož i zásady proporcionality a zásady zákonnosti sankcí; a (vi) porušení čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003.

18. Po veřejném jednání konaném dne 16. dubna 2013 Tribunál v napadeném rozsudku postupně zamítl všechny žalobní důvody a následně i celou žalobu. Dále rozhodl, že navrhovatelky ponesou vlastní náklady řízení a uložil jim rovněž náhradu nákladů řízení vynaložených Komisí.

IV – **Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení**

19. Kasačním opravným prostředkem podaným k Soudnímu dvoru dne 2. dubna 2014 se navrhovatelky domáhají, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu, v němž byly daným rozsudkem zamítnuty návrhy navrhovatelek, a vyhověl v plném rozsahu návrhovým žádáním uplatňovaným v prvním stupni;

— podpůrně, částečně zrušil napadený rozsudek;

— podpůrněji, snížil podle svého uvážení pokuty uložené navrhovatelkám v čl. 2 písm. f) a g) sporného rozhodnutí;

— podpůrněji, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Tribunálu a

11 — Úř. věst. C 301, s. 16 a 17.

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

20. V kasační odpovědi podané Soudnímu dvoru dne 13. června 2014 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

— kasační opravný prostředek zamítl a

— uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

21. Navrhovatelky a Komise učinily ústní vyjádření na jednání konaném dne 13. května 2015.

V – **Analýza**

A – *Úvodní poznámky*

22. Navrhovatelky se na podporu svých návrhových žádání dovolávají čtyř důvodů kasačního opravného prostředku, přičemž uvedené důvody jsou v podstatě následující: (i) Tribunál se tím, že Komisi nepostihl za porušení procesních práv navrhovatelek během správního řízení, například práva na spravedlivý proces, dopustil nesprávného právního posouzení a porušil navíc zásadu proporcionality a zákazu předjímajícího hodnocení důkazů; (ii) Tribunál se rovněž dopustil nesprávného právního posouzení tím, že nezohlednil skutečnost, že Komise jednak nesprávně použila článek 101 SFEU a jednak porušila povinnost uvést odůvodnění podle článku 296 SFEU; (iii) Tribunál tím, že potvrdil sporné rozhodnutí, postupoval v rozporu se zásadami jednoznačnosti sankcí a jejich přiměřenosti z hlediska pachatele a daného protiprávního jednání; a konečně (iv) se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že argument vznesený navrhovatelkami je v řízení nový, a tedy nepřípustný. Nejprve se budu stručně zabývat druhým až čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku.

23. Odhlédneme-li od otázky přípustnosti *první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku* – kterou Komise zpochybňuje – navrhovatelky tvrdí, že Tribunál nezohlednil skutečnost, že společnost SKW Holding údajně postrádá hospodářský zájem na dotčeném protiprávním jednání. Soudní dvůr však určil, že když se Komisi podařilo shromáždit důkazy prokazující vytýkané protiprávní jednání a tyto důkazy se jeví jako dostatečné k prokázání existence dohody protisoutěžní povahy, není nezbytné zkoumat otázku, zda obviněný podnik měl na uvedené dohodě obchodní zájem [12]. Tato část druhého důvodu kasačního opravného prostředku je tedy irelevantní.

24. V *druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku* navrhovatelky tvrdí, že Tribunál při potvrzení sporného rozhodnutí použil nesprávný výklad článku 296 SFEU. Konkrétně poukazují na to, že Tribunál nevytkl Komisi skutečnost, že se nezabývala všemi jejich argumenty, a to v rozporu s „posílenou“ povinností posledně jmenované uvést odůvodnění, pokud jde o uložení odpovědnosti mateřské společnosti za jednání její dceřiné společnosti. Jak jsem však již uvedl na jiném místě, nemám za to, že by Soudní dvůr někdy výslovně konstatoval existenci posílené povinnosti uvést odůvodnění v takové situaci [13]. V každém případě mám za to, že Tribunál dostatečně posoudil odůvodnění sporného rozhodnutí, když je odmítnut jeden z důvodů zmíněných Komisí během procesu jako chybný (i když nadbytečný). Tribunál tedy nepoužil nesprávný výklad článku 296 SFEU a druhá část druhého důvodu kasačního opravného prostředku je rovněž neopodstatněná.

12 — Rozsudek Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel v. Komise, spojené věci C-403/04 P a C-405/04 P, EU:C:2007:52, bod 46. V tomto smyslu viz také rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, spojené věci C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 335.

13 — Viz mé stanovisko ve věci Total v. Komise, C-597/13 P, EU:C:2015:207, bod 133.

25. Argument vznesený navrhovatelkami v rámci *třetího důvodu jejich kasačního opravného prostředku*, tedy že Komise měla vymezit konkrétní rozdělení – *inter partes* – pokuty mezi účastníky kartelu, byl odmítnut v rozsudku Komise v. Siemens Österreich a další[14], který byl vydán až po podání kasačního opravného prostředku v projednávané věci. Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že tento důvod kasačního opravného prostředku je rovněž neopodstatněný, a to i přes pokus navrhovatelek své stanovisko na jednání upřesnit.

26. *Čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku* je konečně zbytečné se zabývat. Uvedeným důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelky vytýkají Tribunálu, že prohlásil za nepřípustný tentýž argument týkající se rozdělení pokuty, který byl vznesen v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je tedy s ohledem na výše uvedený rozsudek irelevantní.

27. Přejdu proto k prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku.

B – *K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku*

1. Skutková zjištění v napadeném rozsudku[15]

28. V bodech 35 až 40 napadeného rozsudku Tribunál, který předtím připomněl význam práva na obhajobu a výsady spojené s obchodním tajemstvím a dalšími důvěrnými informacemi, poskytl výklad čl. 14 odst. 6 nařízení č. 773/2004. Došel přitom k závěru, že uvedené ustanovení nevylučuje slyšení v přítomnosti jiných osob, a uvedl dále v tomto smyslu, že je třeba přihlížet k legitimnímu zájmu podniků na zachování důvěrnosti jejich obchodního tajemství a jiných důvěrných informací. Tribunál z tohoto důvodu uložil Komisi povinnost nalézt v každém jednotlivém případě rovnováhu mezi cílem spočívajícím v ochraně práva na obhajobu na straně podniků, které jsou podezřelé z porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, a legitimním zájmem třetích stran na zachování důvěrnosti jejich obchodního tajemství a jiných důvěrných informací v průběhu šetření.

29. Tribunál se poté v bodě 41 napadeného rozsudku zabýval otázkou, zda mají argumenty, které chtějí navrhovatelky přednést neveřejně, zásadní význam pro jejich obhajobu.

30. V tomto ohledu Tribunál v bodech 42 až 44 napadeného rozsudku uvedl, že se podle závěrů Komise přímo účastnili dotčeného protiprávního jednání pouze zaměstnanci či vedení společnosti SKW. Odpovědnost společnosti SKW Holding za stejné porušení pravidel hospodářské soutěže naproti tomu vychází ze skutečnosti, že uvedená společnost vykonává na společnost SKW rozhodující vliv. Tribunál poté v bodech 47 až 52 napadeného rozsudku uvedl, že navrhovatelky nevysvětlily, jak by mohl případný rozhodující vliv vykonávaný společností Degussa ve společnosti SKW zprostit navrhovatelky jejich vlastní odpovědnosti. Tribunál konkrétně rozhodl, že otázka, zda společnost Degussa vykonává takový vliv ve společnosti SKW, je bez významu pro otázku, zda společnost SKW Holding vyvrátila domněnku výkonu rozhodujícího vlivu spojenou s jejím 100 % podílem ve společnosti SKW.

31. Na základě uvedeného východiska došel poté Tribunál v bodech 53 až 56 napadeného rozsudku k závěru, že argumenty navrhovatelek nemohou v žádném případě vést ke zproštění jejich odpovědnosti. Z toho Tribunál dovodil, že se úřednice pro slyšení v dopise ze dne 6. listopadu 2008 (viz bod 11 tohoto stanoviska) správně zabývala žádostí o neveřejné slyšení pouze z hlediska úlohy

14 — Rozsudek ve spojených věcech C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, jímž byl zrušen rozsudek Siemens a VA Tech Transmission & Distribution v. Komise, spojené věci T-122/07 až T-124/07, EU:T:2011:70.

15 — Odkazuje se na body 19 až 63 napadeného rozsudku.

společnosti Degussa jako polehčující okolnosti, neboť s tím spojená argumentace navrhovatelek může mít pro ně význam pouze z tohoto hlediska. V tomto ohledu měl Tribunál za to, že analýza účasti společnosti Degussa jako polehčující okolnosti z hlediska odpovědnosti navrhovatelek musí být provedena v rámci druhé části jejich pátého žalobního důvodu.

32. Pokud jde o první žalobní důvod, měl Tribunál v bodech 57 až 63 napadeného rozsudku za to, že argument, podle něhož je třeba zohlednit úlohu společnosti Degussa jako polehčující okolnost pro navrhovatelky, by současně vedl k rozšíření odpovědnosti uvedené společnosti. Úřednice pro slyšení došla tedy oprávněně k závěru, že neveřejné slyšení není možné, protože společnost Degussa má právo se k takovým tvrzením vyjádřit. Tribunál také potvrdil závěr úřednice pro slyšení, že praktické řešení navržené navrhovatelkami nevyhovuje právu společnosti Degussa vyjádřit se ústně k tvrzením navrhovatelek v rámci slyšení. S přihlédnutím ke skutečnosti, že v rámci řádného vedení správního řízení je nutné přijmout rozhodnutí v přiměřené lhůtě, měl Tribunál za to, že úřednice pro slyšení může oprávněně odmítnout konání dalšího slyšení, přičemž účastníci nemají dle názoru Tribunálu nárok na nové slyšení vždy, když odpadne překážka pro přednesení určitých argumentů. Jelikož konečně úřednice pro slyšení umožnila navrhovatelkám přednést další vyjádření v písemné podobě, Tribunál první žalobní důvod zamítl.

2. Tvrzení účastnic řízení

33. Navrhovatelky tvrdí, že Tribunál nevzal v úvahu, že odmítnutí jejich žádosti o neveřejné slyšení Komisí představuje porušení zásadní procesní náležitosti. Uvedené odmítnutí bylo hrubě nepřiměřené mimo jiné proto, že jejich žádost byla zcela přiměřená a nedotýkala se procesních práv jiných osob. Tribunál tedy opomenul právo na obhajobu, ačkoli čl. 27 odst. 2 nařízení č. 1/2003 stanoví, že „musí být plně dodržováno právo dotyčných stran na obhajobu“. Slyšení v přítomnosti společnosti Degussa by navrhovatelkám neumožnilo vysvětlit Komisi jejich stanovisko, neboť se obávaly odvetných opatření ze strany uvedené společnosti. To je důvod, proč navrhovatelky požádaly o krátké neveřejné setkání v době trvání přibližně 30 minut. Navrhovatelky dále navrhly – neúspěšně – několik alternativních řešení, která by patrně uspokojila jejich právo být vyslechnut.

34. Navrhovatelky tvrdí, že Tribunál, stejně jako předtím Komise, zjevně porušil jejich legitimní zájmy. Odkazují přitom na čl. 14 odst. 6 nařízení č. 773/2004, pokud jde o zájem podniků na zachování jejich obchodního tajemství. Dále tvrdí, že může-li být konáno neveřejné slyšení za účelem ochrany obchodního tajemství (a musí být konáno, neexistuje-li jiná možnost ochrany takového tajemství), musí být konáno tím spíše, pokud takové slyšení se vší pravděpodobností zajistí dostatečnou ochranu práva dotčeného podniku na obhajobu a bude-li bez něj ohrožena samotná existence takového podniku.

35. Navrhovatelky argumentují tím, že dialog s Komisí mohou vést pouze v rámci slyšení, při němž odstraní pochybnosti a odpoví na případné otázky. Tribunál sice v bodech 38 až 62 napadeného rozsudku správně uvedl, že zájmy podniku žádajícího o neveřejné slyšení musí být váženy oproti zájmům jiných podniků na zajištění možnosti obhajoby proti případným nařčením, neměl však pravdu, když rozhodl, že zájmy posledně jmenovaných jsou důležitější a odůvodňují odmítnutí alternativních řešení navrhovaných navrhovatelkami. Tribunál tak pochybil, kdy neuložil Komisi, aby upřednostnila řešení, které by vyhovělo zájmům všech dotčených stran, a při poměřování proti sobě stojících zájmů nepřiměřeně upozadil zájmy navrhovatelek.

36. Navrhovatelky dále uvádějí, že pokud Tribunál rozhodl, že je jejich argumentace nemůže zprostit odpovědnosti a že otázka ovládání společnosti SKW společností Degussa je při posouzení odpovědnosti společnosti SKW Holding irelevantní, dopustil se na jedné straně protiprávního předjímajícího hodnocení důkazů. Na druhé straně opomněl skutečnost, že důkaz trvajícího ovládání

určité společnosti ze strany její bývalé mateřské společnosti může zpochybnit vliv nové mateřské společnosti na takovou dceřinou společnost. Dále tvrdí, že jejich argument ohledně úlohy společnosti Degussa není pouze argumentem směřujícím k uplatnění polehčujících okolností, ale rovněž argumentem na podporu tvrzení, že společnosti SKW Holding nevznikla žádná odpovědnost.

37. Konečně, pokud jde o důsledky porušení jejich procesních práv, navrhovatelky tvrdí, stejně jako v řízení v prvním stupni, že postačí zrušit sporné rozhodnutí a že nebýt procesní chyby Komise, mohlo mít dané správní řízení jiný výsledek.

38. Komise odmítá argumenty navrhovatelek v plném rozsahu. Pokud jde o vliv vykonávaný společností SKW Holding ve společnosti SKW, Komise tvrdí, že navrhovatelky nenamítají nic ve smyslu nesprávného dokazování, nýbrž zpochybňují skutková zjištění Tribunálu a jeho hodnocení důkazů, a nepoukazují na zkreslení důkazů, což není v řízení o kasačním opravném prostředku přípustné.

3. Posouzení

a) K přípustnosti

39. Pokud jde o námitku nepřípustnosti, kterou Komise vznáší *en passant* (viz bod 38 tohoto stanoviska), připomínám, že v prvním důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky nezpochybňují odpovědnost společnosti SKW Holding vyplývající z výkonu rozhodujícího vlivu ve společnosti SKW (což je ve skutečnosti jádrem druhého důvodu kasačního opravného prostředku), nýbrž poukazují na porušení svých procesních práv, konkrétně práva být účinně vyslechnut. Mají za to, že se Tribunál při hledání vhodné rovnováhy mezi zájmy navrhovatelek na vedení neveřejného slyšení a zájmy jiných stran – konkrétně společnosti Degussa – na zajištění možnosti vyjádřit se k tvrzením navrhovatelek, a při odmítnutí jejich alternativních návrhů, dopustil nesprávného právního posouzení. Jedná se o právní otázku, která spadá podle čl. 256 odst. 1 SFEU a článku 58 statutu do příslušnosti Soudního dvora.

b) Obecné úvahy o právu být vyslechnut ve správním řízení před Komisí

40. Správní řízení před Komisí podle článku 101 SFEU se dělí na dvě rozdílné a po sobě následující fáze, z nichž každá odpovídá vlastní vnitřní logice, totiž fázi předběžného šetření a kontradiktorní fázi. Fáze předběžného šetření, která trvá až do oznámení námitek, má Komisi umožnit shromáždit všechny relevantní skutečnosti potvrzující či nepotvrzující existenci protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže a zaujmout první stanovisko ke směřování řízení a způsobu, jak by mělo dále probíhat. Co se týče kontradiktorní fáze, která trvá od vydání oznámení námitek do přijetí konečného rozhodnutí, tato fáze má Komisi umožnit, aby se s konečnou platností vyslovila k vytýkanému protiprávnímu jednání. Teprve na počátku kontradiktorní fáze je dotčená strana prostřednictvím oznámení námitek informována o všech podstatných skutečnostech, o které se Komise v této fázi řízení opírá. V důsledku toho může dotčená strana plně uplatnit své právo na obhajobu až po zaslání uvedeného oznámení [16].

41. V kontradiktorní fázi může být právo na obhajobu vykonáno ve dvou postupných krocích: písemně a ústně.

16 — Viz rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, C-521/09 P, EU:C:2011:620, body 113 a 115.

42. Pokud jde o první z uvedených kroků, podle čl. 10 odst. 1 nařízení č. 773/2004 Komise informuje dotčené strany o námitkách, které proti nim byly vzneseny, a oznámení námitek je písemně zasláno každé straně, proti které jsou vznášeny námitky. V článku 10 odst. 2 a 3 uvedeného nařízení je stanoveno právo vyjádřit se písemně k oznámení námitek ve lhůtě stanovené Komisí, a to přednesením všech skutečností relevantních pro obhajobu. Komise není povinna zohledňovat písemná vyjádření došlá po uplynutí této lhůty.

43. Podle čl. 16 odst. 2 nařízení č. 773/2004 musí strany vyjadřující se k oznámení námitek označit s uvedením důvodů jakékoli informace, které považují za důvěrné, a předložit ve lhůtě stanovené Komisí pro vyjádření stanoviska oddělenou verzi, která není důvěrná. Podle čl. 16 odst. 3 nařízení může Komise ze svého podnětu vyžadovat totéž od stran v řízení. Není-li uvedeno jinak, může Komise podle čl. 16 odst. 4 nařízení vycházet z toho, že dotčené informace nejsou důvěrné. V této souvislosti je třeba mít na paměti, že strany si mohou podle čl. 15 odst. 1 nařízení vyžádat přístup ke spisům, pokud jde o jiné než důvěrné informace.

44. Z výše uvedeného vyplývá, že přísluší stranám, aby přesně vymezily, které informace ve svém písemném vyjádření Komisi poskytnou. Musí přitom určit, zda poskytnou důvěrné informace, a pokud ano, tuto skutečnost uvést. Odmítne-li Komise tvrzení o důvěrnosti informací – s výhradou případného přezkoumání takového rozhodnutí ze strany unijních soudních orgánů – bude strana poskytující takové informace nevyhnutelně vystavena obchodnímu riziku, že by takové informace mohla získat ze spisu jiná strana.

45. Pokud jde o druhý krok, tedy právo být vyslechnut – které není vždy nezadatelným právem [17] – mají strany podle čl. 12 odst. 1 nařízení č. 773/2004 možnost přednést svá stanoviska ústně při slyšení před Komisí, pokud o to požádají v písemných vyjádřeních k oznámení námitek.

46. Slyšení je vedeno podle článku 14 nařízení č. 773/2004. Podle čl. 14 odst. 6 uvedeného nařízení může být každá osoba slyšena sama nebo v přítomnosti jiných osob, přičemž je nutno respektovat oprávněné zájmy podniků na zachování jejich obchodních tajemství a jiných důvěrných informací. Výpovědi každé osoby se podle čl. 14 odst. 8 nařízení zaznamenávají a takové záznamy mohou být poskytnuty osobám, které se slyšení zúčastnily, přičemž je opět nutno respektovat ochranu důvěrných informací stran.

47. Strany, které se vyjádřily k oznámení námitek, tedy mohou požádat o slyšení. Úvaha o využití takové možnosti je dalším obchodním rozhodnutím, při němž je nutné zohlednit možnost přítomnosti jiných stran a skutečnost, že se sdělené informace mohou dostat do rukou jiných. Je však třeba zdůraznit, že účast na slyšení není povinná.

48. Právo být vyslechnut má konečně jeden zásadní hmotněprávní aspekt: účinnou procesní ochranu dotčených stran. V řízení, v jehož rámci může dojít k uložení pokuty, je totiž dodržení práva na obhajobu základní zásadou unijního práva, která musí být zachována, a to i ve správním řízení [18]. Podle čl. 11 odst. 2 nařízení č. 773/2004 Komise vezme ve svých rozhodnutích v úvahu pouze námitky, k nimž se mohly vyjádřit strany, kterým bylo zasláno oznámení námitek.

17 — Právní řád se v tomto směru mění. V článku 7 odst. 1 nařízení č. 99/63/EHS ze dne 25. července 1963 o slyšeních upravených v čl. 19 odst. 1 a 2 nařízení Rady č. 17 (není k dispozici v českém jazyce) je uvedeno, že Komise „umožní osobám, které o to požádají v písemném vyjádření, aby své argumenty přednesly ústně, prokáží-li takové osoby dostatečný zájem nebo navrhne-li Komise uložení pokuty nebo penále těmto osobám“ (*neoficiální překlad*). Článek 8 nařízení Komise (ES) č. 2842/98 ze dne 22. prosince 1998 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků 85 a 86 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 354, s. 18; Zvl. vyd. 07/04, s. 204) jednoduše stanovil, že Komise „může ve vhodných případech poskytnout žadatelům a stěžovatelům příležitost přednést svůj názor ústně, pokud o to v písemném vyjádření požádají“.

18 — Viz rozsudek Thyssen Stahl v. Komise, C-194/99 P, EU:C:2003:527, bod 30 a citovaná judikatura.

49. Zvláštností projednávané věci je však to, že se zde ve skutečnosti jedná o otázku *formy* práva být vyslechnut před Komisí, a nikoli o jeho podstatu. V tomto ohledu není vyslechnutí v písemné, a nikoli v ústní formě, samo o sobě problematické. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) postačí ve správním řízení, které může vést k uložení sankce, mají-li strany právo na následné ústní slyšení před nestranným a nezávislým soudem [19].

c) Posouzení prvního důvodu kasačního opravného prostředku

50. V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelek rozlišuji dva hlavní argumenty, jež oba vycházejí z práva být vyslechnut: zaprvé Tribunál protiprávně nevytkl Komisi odmítnutí jejich žádosti o neveřejné slyšení a zároveň protiprávně předjímal hodnocení důkazů. Zadruhé Tribunál jednal nepřiměřeně, když nevytkl Komisi její nesouhlas s alternativními řešeními navrhovanými navrhovatelkami. Oběma těmito argumenty se budu dále postupně zabývat.

i) Právo na neveřejné slyšení?

51. Nejprve bych chtěl upozornit, že úřednice pro slyšení měla patrně za to, že informace, kterými navrhovatelky odůvodňovaly svou žádost o neveřejné slyšení, jim z kvalitativního hlediska mohly takové slyšení skutečně zajistit [20].

52. Ať je tomu jakkoli, nemám za to, že by existovalo nějaké právo na neveřejné slyšení [21].

53. Takové právo není zmíněno v nařízení č. 1/2003 ani v nařízení č. 773/2004. Článek 12 odst. 1 nařízení č. 773/2004 jednoduše stanoví, že Komise poskytne stranám, kterým zašle oznámení námitek, možnost přednést stanoviska ústně při slyšení, pokud o to požádají v písemných vyjádřeních. Uvedené ustanovení však mlčí o neveřejném slyšení.

54. Obdobně takové právo nevyplývá ani ze znění, kontextu či účelu článku 14 nařízení č. 773/2004 – konkrétně čl. 14 odst. 6.

55. V *textu* čl. 14 odst. 6 nařízení č. 773/2004 se stanoví, že každá osoba *může* být slyšena sama nebo v přítomnosti jiných osob vyzvaných k účasti na řízení, přičemž je nutno respektovat oprávněné zájmy podniků na zachování jejich obchodních tajemství a jiných důvěrných informací. Nad rámec pouhého oprávnění z výše uvedeného vyplývá možnost volby, nikoli povinnost. Soudě podle čl. 14 odst. 6 věty druhé uvedeného nařízení bude taková volba záviset na vyhodnocení zájmu podniků na ochraně jejich obchodního tajemství a jiných důvěrných informací ze strany Komise.

56. Rozumím-li správně argumentaci navrhovatelek, argumentují v zásadě tím, že výraz „může“ musí být v tomto případě vykládán jako „má“. Kromě toho, že je takové tvrzení nelogické, nemůže obstát ani z jiných důvodů.

57. Zaprvé *kontext* čl. 14 odst. 6 nařízení č. 773/2004 potvrzuje názor, že rozhodnout o možnosti provedení neveřejného slyšení přísluší úředníkovi pro slyšení. Článek 14 odst. 7 nařízení č. 773/2004 stanoví, že úředník pro slyšení *může* stranám, kterým bylo zasláno oznámení námitek, stěžovatelům, jiným vyzvaným osobám, službám Komise a orgánům členských států dovolit, aby během slyšení kladly otázky. Z nadpisu článku 14 nařízení č. 773/2004 („Vedení slyšení“) rovněž vyplývá, že cílem článku 14

19 — Viz, mimo jiné, rozsudek Flisar v. Slovinsko, č. 3127/09, body 33 až 35, 29. září 2011. Ústní slyšení či jednání navíc není povinné ani ve všech soudních řízeních v trestních věcech; viz, mimo jiné, rozsudek Jussila v. Finsko [velký senát], č. 73053/01, bod 43, ESLP 2006-XIII.

20 — Komise však zdůraznila jednak to, že i podle navrhovatelek si společnost Degussa musela být vědoma, že odpověděly na oznámení námitek způsobem pro ni nepříznivým, a jednak to, že uvedené společnosti tedy musely být známy důvody pro tvrzení navrhovatelek, že společnost Degussa nepřímo ovládá společnost SKW, což zpochybňuje důvěrnou povahu relevantních informací ve vztahu ke společnosti Degussa.

21 — Neexistuje přitom ani právo *nebýt* vyslechnut neveřejně, ledaže by došlo k úplnému vzdání se práva být vyslechnut.

je především stanovit pravidla zajišťující hladké vedení slyšení ze strany úředníka pro slyšení, z čehož vyplývá, že takový úředník musí mít v tomto ohledu určitý prostor pro rozhodování. Naproti tomu, jsou-li podnikům stanovena určitá konkrétní práva (nebo má-li úředník pro slyšení určitou konkrétní povinnost), je tato skutečnost jasně uvedena v samotném textu daného předpisu, například v čl. 12 odst. 1 či článku 14 nařízení č. 773/2004, přičemž v posledně jmenovaném ustanovení je několikrát použita formulace neponechávající žádné volné uvážení. To nemůže být náhoda.

58. Ani z *cíle* nařízení č. 773/2004 nevyplývá existence práva na neveřejné slyšení. Připomínám, že z čl. 33 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1/2003 vyplývá, že účelem nařízení č. 773/2004 je stanovit praktický režim, aby podniky, s nimiž vede Komise řízení, *měly možnost být vyslechnuty k* otázkám namítaným Komisí a aby byla konečná rozhodnutí založena pouze na námitkách, k nimž se dotčené strany *mohly vyjádřit*. Naproti tomu není účelem nařízení zajistit, aby byly podniky *skutečně* vyslechnuty (natož neveřejně) – o to musí požádat samy podniky. Mimoto, jak již bylo uvedeno, neexistence práva na neveřejné slyšení není patrně problematická ani z hlediska základních práv (viz bod 49 tohoto stanoviska). Rovněž bych dodal, že mají-li navrhovatelky za to, že je účinnější ústní slyšení než písemné vyjádření, jde o otázku preferencí, nikoli práva.

59. Obecně řečeno, řízení před Komisí patrně odráží nepsanou zásadu, že pravomoc rozhodovat o tom, zda bude slyšení neveřejné, přísluší nestrannému orgánu, který řízení vede (a které takový orgán přijme ze svého podnětu nebo na žádost). Jak je Soudnímu dvoru dobře známo, v řízení před unijními soudy není rozhodnutí o konání neveřejného jednání v dispozici stran, nýbrž přísluší soudnímu orgánu [22]. Totéž platí i pro ústní jednání před ESLP [23]. Připomínám navíc, že v soudním řízení je třeba žádost o neveřejné slyšení *ex parte* – tedy o možnost jednat se soudním orgánem o samotě – považovat za velmi neobvyklou [24].

60. Tento neobvyklý scénář však není v projednávaném případě relevantní, neboť je nezbytné mít na paměti, že řízení před Komisí je správní povahy a že tento orgán není soudním orgánem. Jedná se nanejvýš o kontradiktorní řízení mezi dotčenou stranou a Komisí, a nikoli mezi soukromými stranami podezřelými z účasti na daném protiprávním jednání. Jedním z důsledků toho je například to, že Komise není povinna poskytnout stranám možnost křížového výslechu svědků a analyzovat jejich vyjádření ve fázi šetření [25] (nebo – stejnou logikou – v kontradiktorní fázi). Z toho však také vyplývá, že Komise může uložit sankce pouze za porušení práva hospodářské soutěže, k nimž se strany mohly vyjádřit. Pokud tedy strana sdělí informace, které jsou důvěrné a mohou být v neprospěch jiné strany správního řízení, mám za to, že je zjevné, že chce-li Komise z takových informací vycházet, musí zaslat dodatečné oznámení námitek takové druhé straně [26] (Komise zároveň není povinna „uplatňovat“ další námitky). Z výše uvedeného vyplývá, že v projednávané věci nebylo nutné přihlížet k zájmům společnosti Degussa: pokud by Komise měla v úmyslu později uvedenou společnost postihnout na základě informací získaných od navrhovatelek, musela by vydat další oznámení námitek. Důvody, které úřednici pro slyšení vedly k odmítnutí neveřejného slyšení a které Tribunál potvrdil, byly tedy nesprávné [27].

22 — Viz článek 31 statutu, čl. 79 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora; článek 109 jednacího řádu Tribunálu a čl. 63 odst. 2 jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.

23 — Viz článek 63 jednacího řádu soudu ze dne 1. června 2015; viz rovněž čl. A1 odst. 5.

24 — V tomto smyslu viz rozsudek ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, bod 56.

25 — V tomto smyslu viz rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, spojené věci C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 200.

26 — V tomto smyslu viz rozsudek LG Display a LG Display Taiwan v. Komise, T-128/11, EU:T:2014:88, bod 110 a citovaná judikatura (který byl potvrzen rozsudkem LG Display a LG Display Taiwan v. Komise, C-227/14 P, EU:C:2015:258).

27 — Je však třeba vyjasnit, že povinnost uvést odůvodnění je samostatnou otázkou odlišnou od podstaty daných důvodů; viz mimo jiné rozsudek Nizozemsko v. Komise, C-159/01, EU:C:2004:246, bod 65 a citovaná judikatura.

61. Ve světle výše uvedených obecných úvah není nic překvapivého na tom, že rozhodnout, zda bude vedeno samostatné slyšení takové strany, přísluší úředníkovi pro slyšení, může-li být takový postup vhodný, například k ochraně obchodního tajemství či důvěrných informací takové strany. Úředníci Evropské unie mají totiž povinnost takové tajemství respektovat [28] a jak již bylo uvedeno, správní řízení je vedeno podle pravidel odpovídajících tomuto účelu. Zajímavé však je, že znění čl. 14 odst. 6 nařízení č. 773/2004 nerozlišuje z hlediska důvěrnosti mezi neveřejným a společným slyšením.

62. To mě přivádí k dalšímu bodu: ze znění nařízení č. 773/2004 nevyplývá, že by informace poskytnuté při neveřejném – nebo přesněji *samostatném* – slyšení měly být bez dalšího považovány za důvěrné. To závisí pouze na tom, co bude při takovém slyšení řečeno. Na rozdíl od žádostí o důvěrné zacházení s písemným vyjádřením k oznámení námitek, které musí být posouzeno *ex post*, při obdržení žádosti o neveřejné slyšení musí totiž Komise provést předběžné posouzení *ex ante* a určit, zda jsou informace, které jí hodlá daná strana sdělit, skutečně důvěrné. Je patrně samozřejmé, že ostatním stranám, které žádají o přístup ke spisu, nemohou být legálně odepřeny informace sdělené během neveřejného slyšení, které nemají důvěrnou povahu.

63. Strana, jejíž žádost o vedení neveřejného slyšení je zamítnuta, bude tedy muset pečlivě vážit, zda se i nadále chce účastnit společného slyšení a případně, co na něm sdělí. Taková strana není povinna sdělit před všemi účastníky důvěrné informace. Alternativně by se taková strana mohla namísto toho již dříve rozhodnout, že poskytne důvěrné informace Komisi písemně ve svém vyjádření k oznámení námitek, a požádat o důvěrné zacházení s nimi. I s tím by mohlo být spojeno obchodní riziko, ale v závislosti na okolnostech by mohlo jít o vhodnější variantu než podání žádosti o neveřejné slyšení. Správní řízení tedy zajišťuje stranám možnost rozhodnout se, zda Komisi předloží informace, které považují za důvěrné, a pokud ano, zda tak učiní ústně nebo písemně (i když zřejmě nemají poslední slovo ohledně otázky jejich důvěrnosti). Součástí výkonu práva být vyslechnut jsou tedy nevyhnutelně určitá obchodní rozhodnutí stran v řízení [29]. Z projednávané věci vyplývá následující: navrhovatelky (pochopitelně) daly přednost jednomu obchodnímu cíli – hospodářskému přežití – před jiným, tedy možností snížení pokut.

64. Je zjevné, že pokud Komise protiprávně zpřístupní důvěrné informace, má postižená strana právo podat žalobu na náhradu škody podle článku 268 SFEU [30]. Je však třeba mít na paměti, že otázka, zda mohou být určité informace legálně zpřístupněny, nesouvisí s výkonem práva být vyslechnut. Jinými slovy, protiprávním zpřístupněním důvěrných informací nemusí být nutně dotčena platnost rozhodnutí Komise o uložení pokut.

65. Konečně, ačkoli rozhodnutí o vedení neveřejného slyšení zůstává v pravomoci Komise jako veřejného orgánu, Komise musí tuto pravomoc vykonávat legálním způsobem. I když mám za to, že bude-li to náležitě odůvodněno průběhem správního řízení, budou mít unijní soudy jen zřídka věcné výhrady k rozhodnutí o tom, zda má být vedeno neveřejné slyšení, není zároveň vyloučena možnost zásahu v případě zneužití pravomocí, nedostatečného odůvodnění (včetně absence jakékoli reakce), nesprávného skutkového posouzení či případně zjevně nesprávného posouzení [31]. Avšak kromě toho, že by si Komise měla být při rozhodování o vedení neveřejného slyšení vědoma zásady řádné správy zakotvené v článku 41 Listiny, není v projednávané věci nutné zabývat se přesným vymezením soudního přezkumu takových rozhodnutí.

28 — Viz článek 339 SFEU, článek 28 nařízení č. 1/2003 („Profesní tajemství“) a článek 16 nařízení č. 773/2004 („Označování a ochrana důvěrných informací“).

29 — To ilustruje skutečnost, že v dopise ze dne 28. ledna 2009 (bod 13 tohoto stanoviska) navrhovatelky zmínily, že „z obchodního hlediska je pro naše klienty i nadále nemožné diskutovat o úloze společnosti Degussa na veřejném jednání“.

30 — V souladu se zásadou stanovenou v rozsudku Adams v. Komise, 145/83, EU:C:1985:448.

31 — Pokud jde o (i) petiční právo k Evropskému parlamentu, srovnej rozsudek Schönberger v. Parlament, C-261/13 P, EU:C:2014:2423, body 23 a 24; (ii) stížnosti týkající se tvrzeného protisoutěžního jednání odmítnuté Komisí, rozsudek Automec v. Komise, T-24/90, EU:T:1992:97, body 71 až 79; a (iii) žaloby na neplatnost rozhodnutí Komise o nezahájení řízení pro nesplnění povinnosti proti členskému státu, usnesení Ruipérez Aguirre a ATC Petition v. Komise, C-111/11 P, EU:C:2011:491, body 11 až 13 a citovaná judikatura.

66. Ze všech výše uvedených úvah nicméně vyplývá, že se Tribunál tím, že v bodě 39 napadeného rozsudku uložil Komisi povinnost nalézt v každém jednotlivém případě rovnováhu mezi cílem spočívajícím v ochraně práva na obhajobu na straně podniků, které jsou podezřelé z porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, a legitimním zájmem třetích stran na zachování důvěrnosti jejich obchodního tajemství a jiných důvěrných informací v průběhu šetření, dopustil nesprávného právního posouzení.

67. To však neznamená, že by první důvod kasačního opravného prostředku byl opodstatněný. Argument navrhovatelek, že měly právo na vedení neveřejného slyšení, je totiž stejně chybný a byl v prvním stupni správně odmítnut. Jak uvidíme dále, totéž platí i pro zbývající část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, který je stejně jako ostatní důvody neopodstatněný. Z ustálené judikatury vyplývá, že i když odůvodnění rozsudku Tribunálu vykazuje porušení unijního práva, ale jeho výrok se jeví jako opodstatněný z jiných právních důvodů, musí být kasační opravný prostředek zamítnut [32].

68. Jelikož je tedy hlavní otázka otázkou čistě právní, navrhuji, aby Soudní dvůr nahradil nesprávné odůvodnění v bodech 35 až 59, 62 a 63 napadeného rozsudku odůvodněním, že v rámci šetření případů porušení pravidel hospodářské soutěže neexistuje právo být vyslechnut neveřejně před Komisí. Tím by byl zároveň odmítnut argument, že Tribunál protiprávně předjímal hodnocení důkazů, a první hlavní argument navrhovatelek popsaný v bodě 50 tohoto stanoviska je tedy třeba odmítnout.

ii) Alternativní řešení navrhovaná navrhovatelkami

69. Navrhovatelky rovněž tvrdí, že Tribunál jednal zcela nepřiměřeně, když odmítl vytknout Komisi nepřijetí dvou alternativních řešení, která přednesly. Pro připomenutí: uvedená alternativní řešení spočívala původně v možnosti zpřístupnit společnosti Degussa jejich přednesy učiněné během neveřejného slyšení buď po skončení roku 2008, nebo po uzavření nové dodavatelské smlouvy. Po uzavření uvedené smlouvy navrhovatelky požádaly o další slyšení, na němž by mohla být přítomna i společnost Degussa.

70. Pokud jde o první z uvedených alternativních řešení, jak je uvedeno výše, na neveřejné slyšení neexistuje žádné právo. Takový návrh je o to pozoruhodnější, že dodržení práva být vyslechnut není otázkou nějakých vzájemných ústupků. Navrhovatelkám navíc nepřísluší rozhodnout, zda jsou určité informace důvěrné či nikoli, neboť tím by byla omezena práva ostatních stran na získání jiných než důvěrných informací.

71. Pokud jde o následný návrh, mám za to, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 61 napadeného rozsudku uvedl, že řádné vedení správního řízení vyžaduje, aby bylo rozhodnutí přijato v přiměřené lhůtě, a neexistuje proto právo na další slyšení. To se totiž odráží v čl. 10 odst. 2 nařízení č. 773/2004, podle něhož není Komise povinna zohledňovat písemné informace doručené po uplynutí lhůty pro vyjádření k oznámení námitek. Navrhovatelky měly možnost přednést stanovisko ústně (doplňuji, že vymezený čas pro jejich vyjádření byl prodloužen pro případ, že by chtěly své vyjádření přednést neveřejně). Účelem práva být vyslechnut je dát podnikům příležitost být vyslechnuty, nikoli však nutně v okamžiku, který jim nejlépe vyhovuje.

72. Konečně, jak Tribunál správně podotýká, úřednice pro slyšení dala navrhovatelkám příležitost předložit další písemné vyjádření. To je patrně v souladu se stávající praxí [33]. Navrhovatelky měly tedy dostatečnou příležitost sdělit své stanovisko, a to i ústně.

32 — Viz rozsudek FIAMM a další v. Rada a Komise, spojené věci C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 187 a citovaná judikatura.

33 — Viz čl. 12 odst. 4 rozhodnutí předsedy Evropské komise ze dne 13. října 2011 o mandátu úředníka pro slyšení v určitých řízeních ve věcech hospodářské soutěže (Úř. věst. L 275, s. 29).

73. Z tohoto důvodu je třeba argument, že Tribunál porušil zásadu proporcionality, pokud jde o právo navrhovatelek být vyslechnut ústně, odmítnout a totéž platí i pro celý kasační opravný prostředek.

d) Podpůrné úvahy: důsledky vyplývající z porušení procesních práv navrhovatelek

74. Pokud by došel Soudní dvůr – na rozdíl ode mne – k závěru, že navrhovatelky měly právo na neveřejné slyšení, uvádím následující poznámky.

75. Podle ustálené judikatury k porušení práva na obhajobu v tomto ohledu dochází tehdy, když existuje možnost, že z důvodu pochybení Komise bude mít jí vedené správní řízení odlišný výsledek. Podnik doloží existenci takového pochybení, pokud dostatečně prokáže, nikoli že by rozhodnutí Komise bylo odlišné ve smyslu jeho obsahu, *ale že by se mohl lépe hájit, pokud by k pochybení nedošlo* [34] .

76. Pochybení není samozřejmě vždy snadné prokázat [35]. Důvody mohou být různé, například včetně nepřípustnosti určitého důvodu kasačního opravného prostředku – buď celého nebo jeho části – nebo jednoduše, že nebylo zjištěno žádné nesprávné právní posouzení [36]. Naproti tomu, v případech, kde bylo procesní pochybení zjevné, se Soudní dvůr zevrubně zabýval posouzením Tribunálu, zda by v případě neexistence takového pochybení mohl dotčený podnik lépe zajistit svou obhajobu, a případně dané rozhodnutí zrušil [37]. To je namístě, protože je důležité zajistit, aby nebylo důkazní břemeno nadměrné a aby jakékoli nejasnosti byly odstraněny ve prospěch navrhovatele [38].

77. V tomto směru mi není jasné, proč by důkazní břemeno měl nést dotčený podnik. Domněnka legality spojená s akty orgánů by ostatně neměla být neomezená. Pokud dotčený podnik v postavení strany žalující prokáže, že je rozhodnutí Komise vadné z procesního hlediska, nemůže taková domněnka nadále platit. Namísto toho *musí příslušet* Komisi, aby prokázala, že předmětné pochybení nemělo vliv na obsah jejího rozhodnutí.

78. Navrhovatelky nepopisují konkrétně, v jakém smyslu mohlo mít správní řízení jiný výsledek. V napadeném rozsudku i v písemném vyjádření navrhovatelek (v prvním stupni i v řízení o kasačním opravném prostředku) je nicméně uvedeno, že navrhovatelky mají za to, že by jim neveřejné slyšení umožnilo pokusit se přesvědčit Komisi o neexistenci jakékoli odpovědnosti na jejich straně, nebo alespoň o omezené odpovědnosti za dotčené protiprávní jednání, a to s ohledem na úlohu společnosti Degussa. Při slyšení bylo toto potvrzeno.

79. Mám za to, že je rozdíl mezi úvahou, zda by se mohla určitá strana lépe hájit, kdyby na straně jedné měla přístup k celému spisu a na druhé straně kdyby jí bylo umožněno neveřejné slyšení. Zatímco význam protiprávního odepření dokumentů lze posoudit *ex post* [39], u neveřejného slyšení toto neplatí: nelze s naprostou jistotou určit, co se během takových slyšení skutečně stane. Nic rovněž nebrání straně předložit Komisi během takového jednání jiné relevantní důvěrné informace, které nebyly zmíněny dříve. Pokud tedy existuje právo na neveřejné slyšení před Komisí a pokud se slyšení koná pouze jednou – jak tomu bylo v projednávané věci – pak je třeba mít za to, že strana, která

34 — Viz rozsudek Thyssen Stahl v. Komise, C-194/99 P, EU:C:2003:527, bod 31 a citovaná judikatura.

35 — Viz například rozsudek SGL Carbon v. Komise, C-308/04 P, EU:C:2006:433, body 97 a 98, pokud jde o nedostatečný přístup ke spisu.

36 — Tamtéž, body 95 a 96.

37 — V rozsudku Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware v. Rada, C-141/08 P, EU:C:2009:598, se Soudní dvůr neztotožnil se stanoviskem generální advokátky Sharpston (EU:C:2009:307) a zrušil rozsudek Tribunálu, kterým byla i přes porušení minimální desetidenní lhůty pro podání vyjádření ze strany Komise vyloučena možnost jiného výsledku antidumpingového řízení (viz zejména body 88, 94, 96 a 102 až 104). Skutečnost, že Komise nevyčkala do konce uvedené lhůty před předáním návrhu na konečné opatření Radě, se rovnala nevyslechnutí daného podniku.

38 — V tomto smyslu viz Craig, P., EU Administrative Law, 2nd ed., Oxford, 2012, s. 333.

39 — Viz mimo jiné rozsudek, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, spojené věci C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582, body 649 až 688.

měla na takové slyšení nárok, ale bylo jí odepřeno, *nebyla vyslechnuta vůbec*[40]. S ohledem na zachování spravedlnosti nejsem vůbec přesvědčen o tom, že by bylo možno validovat předjímající odůvodnění o odmítnutí neveřejného slyšení z důvodu, by takové straně nemohlo být neveřejné slyšení nijak ku prospěchu.

80. Nebylo by navíc postačující poskytnout postižené straně jako kompenzaci možnost předložit další písemné vyjádření. Písemné vyjádření nemůže nahradit neveřejné slyšení, mají-li na něj strany nárok.

81. Což mě přivádí k poslednímu bodu: Neuznávám, že by bylo možno navrhovatelkám jakkoli přičítat k tíži, že nenapadly kasačním opravným prostředkem zjištění Tribunálu týkající se druhé části jejich pátého žalobního důvodu, která se týkala údajné existence polehčujících okolností, pokud jde o úlohu společnosti Degussa. Rozhodnutí nepodat kasační opravný prostředek nelze postavit na roveň uznání rozhodnutí. Ostatně Soudní dvůr se musí pouze ujistit, zda navrhovatelky prokázaly, že by byly schopny lépe zajistit svou obhajobu, pokud by měly příležitost být vyslechnuty neveřejně.

82. Mám za to, že tomu tak je. Pokud by tedy Soudní dvůr určil, že navrhovatelky měly právo na neveřejné slyšení před Komisí, je třeba napadený rozsudek zrušit z důvodu porušení zásadního procesního požadavku, a to konkrétně čl. 12 odst. 1 nařízení č. 773/2004 ve spojení s čl. 14 odst. 6 téhož nařízení. Jelikož je Soudní dvůr dostatečně informován, aby rozhodl o žalobě podané v prvním stupni, je třeba zrušit i napadené rozhodnutí a to dle původního návrhového žádání.

83. Mám však stále za to, že navrhovatelkám takové právo vůbec nepříslušelo, a kasační opravný prostředek je tedy třeba zamítnout.

VI – **K nákladům řízení**

84. Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Podle čl. 138 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, který je na řízení o kasačním opravném prostředku použitelný na základě jeho čl. 184 odst. 1, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

85. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky neměly ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

VII – **Závěry**

86. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr:

— kasační opravný prostředek zamítl;

— uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

*

40 — V tomto smyslu je tedy situace obdobná rozsudku Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware v. Rada, C-141/08 P, EU:C:2009:598.